

Verslag Werkdiner Netbewust Bouwen – 10 december 2025

Op woensdag 10 december 2025 kwamen bestuurders Wonen & Duurzaamheid en regionale partners samen in Brasserie NU (Kerk-Avezaath) voor een werkdiner over netbewust bouwen: hoe we, ondanks beperkte netcapaciteit, tóch voldoende betaalbare woningen kunnen blijven realiseren en welke regionale afspraken daarbij helpen.

De urgentie was meteen voelbaar: op steeds meer plekken is het elektriciteitsnet de beperkende factor, waardoor woningbouw en andere ontwikkelingen elkaar vaker in de weg zitten. Tegelijk was er perspectief. Netbewust bouwen gaat niet alleen over “minder kunnen”, maar vooral over slimmer plannen, ontwerpen en organiseren.

Wat bleef hangen, was de toon van de gesprekken: kwetsbaar durven zijn, echte vragen stellen zonder meteen te willen oplossen, en het besef dat je in beweging moet komen—want zonder beweging is er geen sturing. Een persoonlijk verhaal benadrukte het belang van hoop houden en gewoon beginnen—ook als het voelt alsof je alleen start.

Gesprekken aan tafel

Er werd gewerkt en gegeten aan vier tafels: Bewoners & sociale inbedding, Regionale ruimtelijke en programmatische afstemming, Sturen op netbewuste en duurzame ontwerpkeuzes en Financiering & eigenaarschap. Een terugkerend punt was het belang van het delen van kennis, ervaringen en mogelijkheden. Concrete praktijkvoorbeelden helpen om keuzes te onderbouwen, zichtbaar te maken wat wél kan (en wat we samen kunnen organiseren) en maatregelen sneller toepasbaar te maken binnen netbewust bouwen.

De belangrijkste rode draden:

Van centraal naar decentraal: focus op wat wél kan

Netbewust bouwen vraagt om een omslag: loskomen van het oude, centrale denken en toewerken naar een meer decentrale, flexibele manier van werken—met focus op wat wél kan. Dat betekent: slimmer faseren, lokaal maatwerk durven toepassen en keuzes eerder in het proces organiseren, zodat je later niet hoeft te “repareren”.

Voorspelbaarheid, consistentie en bestuurlijke rugdekking

Het stapelen van steeds wisselende eisen maakt de uitvoering complex; voorspelbaarheid en consistentie zijn cruciaal. Dat vraagt om bestuurlijke afspraken die helder zijn en langere tijd standhouden, met duidelijke communicatie en ruimte om te leren en bij te sturen op basis van wat in de praktijk werkt. Een gedeeld kader helpt hierbij: één lijn in uitgangspunten en communicatie, zodat keuzes voor partners en omgeving consequent uitlegbaar zijn. Vertrouwen en lef vormen de basis, met steeds opnieuw de vraag: draagt mijn keuze bij aan het gezamenlijke doel?

Regionale afstemming: keuzes afstemmen en eerlijk verdelen

De wil om regionaal samen op te trekken is er, maar ook het besef: als we niet handelen, wordt er uiteindelijk voor ons besloten. Er is behoefte aan duidelijke regionale afspraken: waarom afstemming nodig is, welke keuzes we maken en hoe we die verdelen. Dat is spannend, want verdelingsvragen worden snel politiek—zeker wanneer projecten buiten de eigen gemeente prioriteit krijgen. De woningnood kan daarbij een logisch uitgangspunt zijn, maar zichtbare successen zijn nodig om regionale samenwerking te laten groeien.

Netbewust bouwen als randvoorwaarde: samenwerken over disciplines heen

Netbewust bouwen wordt steeds vaker een randvoorwaarde, ook voor bouwers en ontwikkelaars. Dat vraagt om samenwerking over disciplines heen, van ontwerp en energie tot beheer, mobiliteit en bewonerscommunicatie. Juist die samenhang bepaalt of maatregelen in de praktijk uitvoerbaar, uitlegbaar en vol te houden zijn.

Bewoners meenemen: urgentie én handelingsperspectief

Bewoners haken pas echt aan als urgentie én handelingsperspectief samenkomen. Dat vraagt om communicatie die past bij verschillende doelgroepen en duidelijk maakt waar invloed zit—wat vaststaat, wat nog open is, en hoe keuzes worden gemaakt. Ook werd het belang genoemd van het beter betrekken van de samenleving (zoals huurders) bij oplossingen, om draagvlak te versterken.

Financiële haalbaarheid en verevening

Netbewust bouwen moet financieel uitvoerbaar blijven. Verevening blijft een lastig punt: bij projecten met sociale huur leveren koop en betaalbare huur soms te weinig op, terwijl de uitdagingen toenemen. Tegelijk heeft vertraging grote sociale impact door lange wachtrijen.

Kaders en sturingsmogelijkheden

Gemeenten willen graag voorwaarden kunnen stellen, ook richting particuliere woningen, maar dit is in de praktijk vaak (deels) bovenwettelijk en daardoor ingewikkeld. Een provinciale verordening kan helpen door het kader te verduidelijken. Ook leeft het gevoel dat landelijke urgentie niet altijd aansluit bij de regionale praktijk—wat vraagt om een steviger geluid vanuit de regio.

Afsluiting

De avond maakte duidelijk dat netbewust bouwen vraagt om sneller en samen keuzes maken en kennis en ervaringen te delen: regionaal afstemmen, vroeg in het proces sturen, en bewoners serieus meenemen met heldere, uitlegbare keuzes. Niet door te wachten tot alles vastligt, maar door stap voor stap te bouwen aan voorspelbaarheid, vertrouwen en tempo.

En vooral: gewoon beginnen! Samen, stap voor stap, met een gedeeld kompas.

